

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Realitate și valoare

În universul proteic al culturii societății românești de azi constelațiile valorice în jurul cărora se structurează acele linii de forță ce conferă consistență și sens întregii noastre deveniri spirituale se relevă în chip din ce în ce mai pregnant în calitate de repere constitutive ale unui mod determinat de editare a umanului, de redimensionare a realității sociale. Recursul la valoare nu mai îmbracă forma convențională a ipostazierii unui ideal, a revendicării unei norme sau prescripții, considerate, pe drept cuvânt sau nu, dezirabile, confirmante și ca atare conformante din perspectivă axiologică. Ceea ce putea să apară ca un reflex involuntar al tendinței de absolutizare a citorva adevăruri și certitudini inerent limitate, relative, se constituie, sub presiunea realului, în fluxul dinamic al evenimentelor, ca o expresie a unei conduite culturale șui generis. Pentru că evenimentul însuși nu mai poate fi perceput și integrat într-o ascensiune semnificativă decît în termenii referențiali ai valorii. Valoarea nu se oferă ca un cadru fix și închis, dat odată pentru totdeauna, consemnind și consacrand concordanța realului cu idealul, ci este o veșnică aproximare, o asimptotă, realul metamorfozîndu-se în raport cu o construcție ideală, cu un proiect rațional, iar idealul îmbogățindu-se cu valențe și dimensiuni noi, imputabile tocmai realului transfigurat, epurat de balastul său mărunț, mundan, de zgura unei derizorii cotidianități. În viața unei societăți ponderea și impactul unor evenimente prezintă de aceea dimensiuni deosebite în ordinea semnificațiilor culturale, mult mai mult decît la scara oricărui alt registru al existenței sociale. Avem în vedere desigur acele evenimente majore din biografia unor mari colectivități umane, care se răsfrîng inevitabil asupra biografiei fiecărui individ. Valorizarea culturală a acestor evenimente reprezintă astfel un proces pe cît de firesc pe atît de organic atașat „codului genetic” al respectivei societăți. Neînțelegînd legitimitatea și obiectivitatea unui atare proces nu vom putea înțelege de ce, în condiții determinate, evenimentul dobîndește valoare istorică, valoare în afara unui timp anume, concret, sustrăgîndu-se tiraniei serialității minore, efemerului, perisabilului.

Cultura socialistă nu presupune numai o sumă de bunuri spirituale ci și aceea alcătuire superioară a conștiinței ce asigură spațiul de rezonanță în care valorile devin suverane nu prin autarhia și intangibilitatea lor, ci prin aptitudinea de a reprezenta norme practice ale comportamentului cultural. Orientările valorice în lumina cărora membrii societății socialiste își afirmă identitatea sînt deopotrivă produsul și expresia unei continuități istorice, prin care se transferă de la o generație la alta tezaurul inalienabil, peren, al tradițiilor și achizițiilor axiologice. Dar aceste orientări valorice presupun totodată infuzia, aflusul regenerativ al valorilor proprii noii orînduiri în statu nascendi.

În procesul construcției socialismului, ritmul alert al prefacerilor structurale ce se produc în toate sferile existenței și conștiinței sociale nu mai poate fi raportat strict la substanța temporară a evenimentelor. Istoria ca prezent trăit și valorizat continuu se refuză unei accepțiuni care nu ar face decît să prestabilească un curs al evenimentelor, un sens dedus, fixat a priori și identificat a posteriori.

Evenimentul își adjucece astfel semnificații ce își permit necontenit treveri-berațiile în structurile constitutive și morfologice ale culturii, ale actului cultural.

Fascinația pe care o exercită istoria trecută sau prezentă, înriurirea explicită sau difuză a politicului imprimă actului de creație sau de receptare a operei artistice caracteristici inconfundabile. Nu avem, aici, în vedere numai predilecția pentru anumite teme și motive, decuparea acelor secvențe ale existenței de natură să asigure artistului, din start, un ascendent, în planul conținutului și mesajului, față de receptorul produsului său. Este știut că dincolo de fenomenul modei, de recurența anumitor teme și motive, se poate vorbi de faptul că unele dintre acestea convin, fiind acreditate, promovate, solicitate și suprasolicitate într-un climat dat în care exigențelor ideologice și artistice li se adaugă cele ale gustului public. Se caută nu atât adevărul într-o stare genuină, ci un adevăr omenesc, compatibil cu destinele celor care au trăit sau se raportează la faptul istoric, la înlănțuirea evenimentelor prin prisma căroră existența capătă sens în ordinea conștiinței culturale. Aderența la real, perceperea fără distorsiuni a realității constituie fără îndoială condiția primă, indispensabilă a actului cultural, a actului de creație și interiorizare a valorilor. Viața socială, istoria, raporturile de ordin obiectiv, ce se stabilesc între componentele și palierele societății, ale suprastructurilor politice, ideologice, culturale, se impun conștiinței individuale, celui artistic, indiferent de recunoașterea sau nerecunoașterea situației ca atare. Sesizarea și asumarea conștientă a datelor realității sau refuzul anumitor determinări denotă vrind-nevrind imposibilitatea creatorului sau chiar a omului obișnuit de a eluda sau a ignora înriurirea inevitabilă datorată cadrului general de viață, climatului politic și cultural al unei societăți.

Socialismul se deosebește de toate celelalte sisteme de gândire și orinduri sociale nu numai prin faptul că postulează libertatea și primatul valorilor umaniste, în opoziție cu teoriile și practicile trecutului asociate unor moduri de existență socială întemeiate pe inegalitate, exploatare, ci și prin aceea că activizează, creează și consolidează toate condițiile situării omului în acord cu esența sa umană, eliberându-l din chingile nesiguranței și alienării, redându-i demnitatea de subiect activ al cunoașterii și creației, de agent conștient al practicii transformatoare.

În viziunea partidului nostru, a secretarului său general, cunoașterea umană, știința, cultura, reprezintă tot atâtea forțe motrice ale progresului social. La Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, cu perfectă îndreptățire, relația organică între procesul transformărilor revoluționare, accelerarea ritmului dezvoltării economico-sociale a României și afirmarea cu putere a conștiinței înaintate, ridicarea învățămîntului, cercelării, a activității educative și culturale la nivelul exigențelor perfecționării tuturor laturilor existenței noastre sociale și propășirii permanente a națiunii socialiste. Cei ce trudesc pe tărîmul culturii, al literaturii și artei trebuie să vadă în această generoasă perspectivă însăși șansa împlinirii vocației lor creatoare, premisa sigură a validării strădaniilor lor și recunoașterii acestora la scara societății, întrucît valoarea oricărui act sau produs cultural nu este cîtuși de puțin urmarea unui edict sau reflexul unei voințe arbitrare, ci rezultatul unui anevoios proces de dimensionare, redimensionare, de perpetuă căutare a armoniei și consensului între proiectele idealului și realului, între puterea vizionară a creatorului și așteptările, năzuințele de frumos și adevăr ale oamenilor.

Mihai MILCA